

ÅLANDS MILJÖPRÖVNINGSNÄMND

Strandgatan 25
22 100 Mariehamn
Tel.nr. (018) 25000 växel, (018) 25127 direkt
Fax.nr. (018) 16595

BESLUT

Ärendenummer

MPN-04-16

Beslutsdatum

21.12.2004

Postningsdag

21.12.2004

Sökanden

Sundets Vatten
22530 Sund

Ärende

Sundets Vatten ansöker om miljötillstånd enligt 11 § landskapsslagen om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001), nedan miljöskyddslagen, samt enligt 6 kap. 16 § punkterna b), c) och e) i vattenlagen för landskapet Åland (61/1996).

Ansökan avser årligt uttag av 25000 m³ hushållsvatten ur Borgsjön i Sunds kommun.

Ansökan har inkommit till miljöprövningsnämnden 12.05.2004.

Beslut

Miljötillstånd

Miljöprövningsnämnden beviljar Sundets Vatten tillstånd till årligt uttag av 25000 m³ hushållsvatten ur Borgsjön i Sunds kommun, med stöd av 2, 11 och 24-26 §§ miljöskyddslagen.

Ersättningar

Miljöprövningsnämnden har prövat frågan om ersättningsskyldighet enligt 7 kap. 8 § vattenlagen och anser att nedanstående villkor utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättningsyrkanden enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen och avslår därmed yrkade ersättningar.

Giltighet

Detta tillstånd gäller till och med 31.12.2014. Tillståndet kan omprövas av Ålands miljöprövningsnämnd om vattenmängden inte räcker till för alla som kan ges rätt att ta vatten ur Borgsjön.

Om tillståndshavaren har för avsikt att fortsätta verksamheten efter 31.12.2014 skall en ansökan om nytt tillstånd inlämnas till Ålands miljöprövningsnämnd före 31.12.2013.

Miljökonsekvensbedömning

Miljökonsekvensbedömning behöver inte uppgöras i detta ärende.

Villkor

Tillståndshavaren skall följa nedanstående villkor utfärdade med stöd av 25-26 §§ miljöskyddslagen:

1. Tillstånd ges till ett årligt uttag av 25000 m³ hushållsvatten ur Borgsjön, dock får uttaget maximalt uppgå till 2100 m³ per månad.
2. En sättdamm med krönhöjd 12,90 m (N₆₀) skall uppföras vid nuvarande strandlinje vid sjöns utlopp. Då vattennivån överstiger 12,90 m skall konstruktionen vara sådan att vattnet tillåts flöda över och dräneras i utloppsdiket.
3. Tillståndshavaren skall ha en ansvarig person för drift och kontroll av uppförda anläggningar och anordningar. Bolaget skall också hålla en driftjournal för verksamheten. I driftjournalen skall uppgifter redovisas om anläggningarnas drift och funktion, kemikalieförbrukning, vattenkvalitet, vattenuttag, vattennivå i tälten samt utförda underhålls och reparationsåtgärder. Anläggningarnas drift skall kontrolleras och vattenuttaget skall mätas med vattenmätare vid intaget och dokumenteras veckovis i driftjournalen. Vattennivån i Borgsjön skall avläsas från pegel vid intaget och nivå skall journalföras minst en gång per vecka under tiden juni till augusti och en gång varannan vecka under resten av året, så länge sjön är isfri. Driftsjournalen skall hållas tillgänglig för tillsynsmyndighetens personal.
4. Bolaget skall lämna årsrapport för verksamheten till Tillsynsmyndigheten, Miljöbyrån vid Ålands landskapsregering senast den 30 januari påföljande år. Årsrapporten kan lämpligen baseras på uppgifter ur driftsjournalen. Uppgifter om kemikalieförbrukning och vattenkvalitet skall rapporteras till Hälsonämnden.
5. Tillståndshavaren skall kontrollera företagets verkningar på vattenkvaliteten, vattenanvändningen, vattenståndet och fisket i Borgsjön. Resultatet av undersökningarna skall sändas till Tillsynsmyndigheten samt uppvisas vid anfordran för dem vars rätt eller fördel de kan beröra.
6. Tillståndshavaren är ansvarig för de skador och men samt förluster av förmån som företaget vållar.
7. Vid avslutande av verksamhet skall meddelande om avveckling göras till tillsynsmyndigheten.

Beslutsmotivering

Huvudmotivering

Ålands miljöprövningsnämnd har granskat miljötillståndsansökan, beaktat inkomna utlåtanden och yttranden samt förutsättningarna för beviljande av tillstånd. I avgörandet har miljöprövningsnämnden beaktat vad som bestämts om skydd av allmänna och enskilda intressen.

Miljöprövningsnämnden finner att kraven i 24 § och förutsättningarna i 22 och 23 §§ miljöskyddslagen, med beaktande av beslutsvillkoren som ges med stöd av 25 och 26 §§ i samma lag, uppfylls och godkänner därför Sundets vattens ansökan om uttag av hushållsvatten ur Borgsjön i Sunds kommun. Miljöprövningsnämnden bedömer också att tillstånd kan ges med beaktande av naturvårdslagen och tryggheten av allmänna och enskilda intressen enligt 24 § miljöskyddslagen.

Borgsjön uppvisar inga betydande skillnader i vattenkvalitet och sammansättning medan Sundets Vatten har använt sjön som vattentäkt. Vattenkvaliteten är sådan att sjöns vatten lämpar sig väl som råvattentäkt för ett vattenbolag. Vattnet används för hushållsvatten och försörjer ca 120 familjer med vatten och därmed anses uttaget vara påkallat av allmänna behov. Jämförelse av vattenanalyser utförda 1994 respektive 2003 påvisar inte någon negativ försämring av vattenkvaliteten. De variationer i vattenkvalitet som tidvis kan anas härrör högst troligen från naturliga variationer och allmänt ökad eutrofiering snarare än Sundets Vattens vattenuttag. I en sjö med det stora djup som Borgsjön har är det fullt naturligt att syrehaltsskiktningar uppkommer. Förhållanden med syrefritt bottenvatten leder till urlakning av näringsämnen ur botten sedimenten. Dessa kan vid kraftig omblandning föras till ytan och bidra till näringsöverskott och leda till kraftig alg tillväxt. Vattenrestaurerande åtgärder anses vara befogade endast i samband med omfattande vattenskyddsåtgärder och inrättande av vattenskyddsområden. Sundets Vattens uttag är inte av den omfattningen att det anses ha negativ effekt på sjön och föranleda behov av vattenrestaurerande åtgärder.

Ett uttag av 25000 m³ ger en teoretisk nivåsenkning motsvarande 14 cm. Uttaget i sig är inte oproportionerligt för sjön, men, i kombination med naturliga parametrar som tillrinning och avdunstning kan det leda till stora nivåförändringar i Borgsjön. Uttagsberäkningar visar att den teoretiska naturliga nivåsenkningen vid extremtorrår kan uppgå till som mest 55 cm i september månad. Detta i kombination med vattenuttag kan i extremfall leda till en beräknad nivåsenkning om 62 cm vid ett uttag på ca 2000 m³ per månad, motsvarande ett årligt uttag på ca 25000 m³. Det ansökta uttaget motsvarar ca 20 procent av den normala årliga tillrinningen och är också litet i förhållande till den naturliga avdunstningen.

Borgsjöns medelvattennivå är inmätt till 12,75 m (N₆₀), vilket motsvarar nivån +47 cm på pegeln vid bolagets intag. En reglering av Borgsjön med en höjning om 15 cm till 12,90 m (N₆₀) innebär en volymökning om ca 26000 m³, vilket också motsvarar vattenbolagets hela tillåtna årliga uttag. Därigenom skapas ett extra vattenmagasin och effekterna av bolagets vattenuttag mildras. Sjön får också ett tydligt avgränsat utlopp med bestämd tröskelnivå och effekterna av avdunstning mildras också. Ingen fiskvandring sker i utloppsdiket och behöver således inte beaktas vid anläggande av sättdammen.

Frågan om yrkade ersättningar har prövats och avslås eftersom Sundets vattens vattenuttag inte kan bedömas orsaka sådan inte obetydlig skada eller olägenhet på människors hälsa

och egendom som åsyftas i vattenlagen. Den skada som sakägare yrkat ersättning för kan inte åläggas sökanden eftersom orsaken huvudsakligen utgör naturtilldragelse, som bolaget enligt hittills gällande tillstånd skäligen inte kunnat förebygga.

Sammanfattat anser nämnden att Sundets Vatten kan beviljas fortsatt tillstånd för uttag av råvatten ur Borgsjön i Sunds kommun så länge behov är påkallat och miljömässiga förutsättningar för uttaget finns.

Tillämpade lagrum

Landskapslag om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001) 1, 2, 4-7 §§, 11 §, 22-29 §§.
Vattenlag för landskapet Åland (61/1996) 4 kap. 1, 3-4 §§, 5 kap. 1 § 1 mom., 6 kap. 1, 4, 5 §§, och 23 §, 7 kap. 4, 6 och 8 §§, 15 kap. 4§
Landskapsförordning om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar (10/2000) 5 §

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs avgift enligt avgiftsstadga:

Uttag av ytvatten, 20 000 – 200 000 m ³	€ 420,00
<u>Annonskostnader</u>	<u>€ 509,28</u>
Totalt	€ 929,28

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Miljöberättelse
3. Besvärsanvisning

Lars Janlöv
Ordförande

Mikael Stjärnfelt
Föredragande

ÄRENDEHANTERING

Kungörelse av ansökan

Ansökan kungjordes under tiden 15.10 – 05.11.2004 på Sunds kommuns samt Ålands landskapsregerings anslagstavlur. Kungörelsen fanns införd i tidningarna Åland och Nya Åland 13 oktober 2004. I kungörelsen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid.

Yttranden

Tre yttranden har inkommit under kungörelsetiden.

Utlåtanden

Miljöprövningsnämnden har begärt och erhållit utlåtande enligt nedan:

- Ålands landskapsregering
- Sunds kommun

Förklaring

Sökanden har beretts tillfälle att inkomma med förklaring.

Kungörelse av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet kungörs på Sunds kommuns samt Ålands landskapsregerings anslagstavlur och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på kommunkansliet respektive Ålands landskapsregerings registratorskansli. Beslutet finns även tillgängligt på internet på Ålands miljöprövningsnämnds hemsida, www.mpn.aland.fi.

I kungörelsen framgår att sakägare kan anföra besvär över lagligheten av beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.

Arkiverade dokument

Följande dokument arkiveras på miljöprövningsnämndens kansli:

1. Sökandens ansökan
2. Vattenförrättningsdokument
3. Yttranden och utlåtanden
4. Övriga ärendehandlingar

MILJÖBERÄTTELSE

Borgsjön är en för åländska förhållanden ovanlig klarvattensjö som är värd att bevara. En viss försiktighet måste iakttas eftersom sjön har ett förhållandevis litet avrinningsområde. Följaktligen får vattnet i sjön en mycket lång uppehållstid, vilket gör sjön extra känslig för förändringar i vattenmiljön. Sundets Vattens vattenuttag torde dock inte orsaka någon väsentlig förändring eftersom uttaget är relativt litet. Ett större hot är markanvändning inom avrinningsområdet eftersom sjön är känslig för t ex såväl tillförda näringsämnen som gifter. T ex, ett utsläpp av ett för vattenlevande organismer giftigt och svårnedbrytbart ämne skulle få större skadlig effekt i Borgsjön än i många andra sjöar eftersom utspädningseffekten är mindre och ämnet skulle dröja sig kvar längre tid i vattenmassan. Därför borde markanvändningen inom avrinningsområdet vara restriktiv så att t ex utsläpp av gifter inte sker och att man undviker onödigt utsläpp av näringsämnen, t ex som följd av storskalig skogsavverkning.

Sjöns stora djup och skyddade läge ger upphov till syrehaltsskitning med syrefritt/-fattigt vatten i botten. Under syrefria förhållanden urlakas näringsämnen ur bottensedimenten och gör att bottenvattnet är väldigt näringsrikt. Vid kraftig omrörning kan detta näringsrika bottenvatten föras upp till ytan och ge upphov till kraftig algblomning. Liknande effekter kan uppstå vid luftning, varför luftning alltid måste ske med stor försiktighet.

För att bättre kunna nyttja sjön för uttag av vatten kan sjön regleras så att våravrinningen bättre kan tillvaratas och därmed kan nivåsänkningen sommartid lindras. Vid extrem och långvarig nivåsänkning kan sjöbotten i strandzonen blottläggas och växter kan invandra. Då vattenytan åter stiger ger nedbrytningen av dessa växter ett näringstillskott. En ytterligare effekt kan vara att steniga stränder som t ex kräftan är beroende av blottläggs och blir otillgängliga för kräftan. Istället blir mjukbottnar rådande och de kan inte erbjuda samma skydd för kräftan.

För att bäst bevara Borgsjön borde att vattenskyddsområde inrättas och eventuellt kan vattenrestaurerande åtgärder införas. Dock är detta inget hinder för fortsatt uttag av råvatten för hushållsändamål eftersom ett måttligt vattenuttag har mycket små effekter på vattenmiljön och påverkar inte direkt vattenkvaliteten.

Beredande tjänsteman

Mikael Stjärnfelt

Underlag för miljöberättelse

Ansökningshandlingar för miljötillståndsansökan.

Lindholm, T., 1991: Från havsvik till insjö, Miljöförlaget, Åbo. 160 s.